

Klauwgezondheid bij jongvee wordt door veehouders meestal niet als een probleem ervaren. Toch kunnen stinkpoot en mortellaro al op jonge leeftijd toeslaan. Aandacht besteden aan preventie is de moeite waard. Een pink die een keer mortellaro heeft gehad, loopt zes keer zo veel kans om het later nog eens te krijgen als een pink die ongeschonden de opfok doorkomt.

tekst **Wichert Koopman**

Klauwgezondheid bij jongvee blijft meestal onderbelicht

Pink met mortellaro vaak hele leven drager

De cijfers liegen er niet om. Veel jongvee blijkt al voor het afkalven besmet met stinkpoot of mortellaro. Uit recent gepubliceerd onderzoek onder een vierhonderd pinken op tien Friese melkveebedrijven kwam naar voren dat dertien procent van de jonge dieren op een leeftijd van 21 maanden al in meer of mindere mate mortellaro onder de leden heeft. Voor stinkpoot lag dit percentage nog veel hoger: 88 procent. Ook niet-infectieuze aandoeningen kwamen in het onderzoek bij jongvee al voor. Zoolzweren en wittelijndefecten kwamen sporadisch voor, maar vanaf een leeftijd van negen maanden kampte al meer dan twintig procent van de dieren met zoolbloedingen.

Meer aandacht voor preventie

De harde getallen zijn het resultaat van een uitgebreid praktijkonderzoek waarin de klauwgezondheid van jongvee langdurig werd gevolgd. Vanaf een leeftijd van drie tot 42 maanden werden elke drie maanden beide achterpoten van honderden dieren opgetild om ze te beoordelen op aandoeningen.

'Meer aandacht voor de preventie van klauwproblemen bij het jongvee is zeker de moeite waard', stelt onderzoeker Menno Holzhauser van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) op basis van de resultaten vast. 'Klauwgezondheid bij jongvee is sterk gerelateerd aan klauwgezondheid bij melkvee. Dieren die als pink een keer mortellaro hebben gehad, blijven vaak hun hele leven drager en hebben een zes keer zo grote kans om

het later opnieuw te krijgen als dieren die zonder besmetting de opfok doorkomen.

In de praktijk ervaren de meeste veehouders klauwgezondheid bij het jongvee niet als een probleem. In een enquête, die in opdracht van het Nederlands Klauw Gezondheids Centrum (NKGK) werd uitgevoerd door studenten van de CAH Dronten, gaven de 155 respondenten aan slechts enkele pinken per jaar kreupel te zien. Klauwverzorging gebeurt incidenteel en aan preventieve klauwgezondheidszorg besteden maar heel weinig veehouders aandacht.

'Het belang van klauwgezondheid bij jongvee wordt vaak onderschat', vindt Jan Lievaart van het Nederlands Klauw Gezondheids Centrum. 'Waar veel veehouders bij de melkkoeien de laatste jaren hebben geïnvesteerd in ruime stallen, comfortabele boxen en mestschuiven, moet het jongvee het vaak doen met verouderde gebouwen en sobere stalrichting.'

Ligbedden zonder bedekking

Bij twee derde van de veehouders die de enquête van het NKGK invulden, liggen de pinken op simpele rubbermatten, terwijl ook ligbedden zonder enige bedekking regelmatig voorkomen. Meer dan zestig procent van de veehouders maakt de roosters bij het jongvee nooit schoon en veertig procent strooit nooit de boxen. Slechts enkele veehouders passen bij het jongvee voetbaden toe, waarbij het in veel gevallen waarschijnlijk zal gaan om bedrijven waar al problemen zijn.

Het is vooral de ziekte van Mortellaro die bij het jongvee voor problemen kan zorgen. Nog vaker slaat de besmetting toe onder vaarzen in de eerste maanden na afkalven. De dieren komen in een besmet melkveekoppel en maken door alle veranderingen veel stress door. Bij een verminderde weerstand en door een verhoogde besmettingsdruk krijgt de mortellarobacterie de kans om toe te slaan, zeker bij de vaarzen die als pink al eens een infectie hebben doorgemaakt, vaak zonder dat de veehouder het in de gaten heeft gehad.

Versleping door mestschuif

'Over de manier waarop mortellaro-infecties zich verspreiden, is eigenlijk nog veel onduidelijkheid', vertelt Marcel Van Aert, voormalig praktijkassistent aan de veterinaire faculteit van de Universiteit van Gent (zie ook interview op pagina 22-23). 'De kiem overleeft in mest, maar het blijkt heel moeilijk te zijn om experimenteel dieren via mest te besmetten. Wel is bekend dat een mestschuif die van besmette melkkoeien naar jongere dieren loopt, voor versleping kan zorgen.'

Verreweg de grootste risicofactor voor de verspreiding van mortellaro is volgens Van Aert het mengen van groepen dieren, zoals hoogdrachtige vaarzen met droogstaande koeien. Uit de praktijk kent hij een voorbeeld waarin een pink die haar kalf had verworpen tijdelijk bij de melkkoeien werd gevoegd in een poging haar te gaan melken. Toen dat niet lukte, verhuisde het dier weer terug naar de jongveeafdeling waar ze zorgde voor een masale uitbraak van mortellaro.



*Het belang van
klauwgezondheid bij jongvee
wordt vaak onderschat*

'Preventie van infectieuze klauwaandoeningen bij het jongvee draait om hygiëne, hygiëne en nog eens hygiëne', geeft ook Menno Holzhauser aan. 'De bacteriën die stinkpoot en mortellaro veroorzaken, gedijen het best in een vuile, vochtige en zuurstofarme omgeving', zo legt hij uit. 'Het is dan ook de moeite waard om ook bij het jongvee aandacht te besteden aan het stalklimaat en loop- en ligcomfort. Op een droge vloer zullen infecties zich minder makkelijk verspreiden en als de dieren graag in de boxen gaan liggen, kunnen de klauwen opdrogen.'

Ook via de voeding kunnen veehouders volgens de GD-specialist invloed uitoefenen op de klauwgezondheid van het jongvee. 'Voldoende structuur in het rantsoen is belangrijk voor een gezonde ontwikkeling van de klauwen, maar voorkomt ook dat de dieren te dun op de mest raken en de stal bevuilen.'

Over het toepassen van voetbaden bij jongvee denken de specialisten verschillend. 'Als er problemen zijn, dan moet je soms wel', geeft Van Aert aan. 'Maar anders zou ik het toch niet aanraden. De jongveestallen zijn er meestal niet voor ingericht en pinken zijn een voetbad ook niet gewend. Dan wordt het al gauw een smeerbende. In plaats van een ontsmettingsbak wordt een voetbad dan juist een besmettingsbak.'

Jan Lievaart kent de bezwaren uit de praktijk, maar spreekt ook veehouders die wel praktische oplossingen hebben gevonden. 'Op veel bedrijven is preventie van problemen bij het jongvee de ontbrekende schakel in het klauwgezondheidsmanagement. Voetbaden vervullen daarbij een belangrijke rol.'

Weiden helpt

In het jongveeonderzoek van Holzhauser en zijn collega's werd ook gekeken naar het effect van weidegang op de aanwezigheid van klauwaandoeningen. Pinken die werden geweid, bleken tijdens de weideperiode en aan het begin van de stalperiode aanmerkelijk gezondere klauwen te hebben dan pinken die permanent op stal bleven.

Hoewel later in de stalperiode de verschillen in besmetting met stinkpoot en mortellaro tussen beide groepen weer kleiner werden, is pinken weiden volgens Holzhauser wel een goede methode om klauwproblemen bij het jongvee te beperken. 'Hoe minder jongvee tijdens de opfok besmet raakt en hoe langer een eerste besmetting kan worden uitgesteld, hoe minder kans op problemen na afkalven.' |